

Nemo contra Deum nisi sacerdotus ipse **și deșurarea unui marș antiromânesc**

Octavian Căpățînă

Înainte de Paști, în 1999, data exactă nu o mai țin minte, sunt rugat de către tânăra D.N. să intervin la o adunare a tinerilor studenți de la teologie, care urmau a doua zi să facă un marș anti NATO, pentru a face „ceva” și să-l deșur, dacă pot ... Adunarea s-a ținut în Sala Mare a Primăriei. Participau, între alții, intelectualul Raul Șorban, consulul american la Cluj-Napoca, prof. univ. Liviu Roman, primarul, pe lângă zeci și zeci de profesori, preoți, studenți, seminaristi și alți interesați. Sala era plină. Prin urmare, exista o pregătire, o organizare, din vreme. Tinerii teologi români, fără o cultură istorică minimală, asta ca să fiu elegant, au fost o pradă ușoară pentru *radicalizare* pe tema *frăției ortodoxe*. Cine i-a *radicalizat* nu știu, dar nu e greu de a avea o ipoteză consistentă. Toți vorbitorii își exprimau, după priceperea fiecăruia, marea indignare de care erau însuflețiți de anunțatele bombardamente americane asupra Serbiei. Culegeau aplauze. Evident că adunarea era orientată. Am așteptat deliberat să fiu ultimul vorbitor. Am început criticând președintele republicii în exercițiu, care era foarte departe de exigențele funcției, după părerea mea de atunci și de acum. Prin urmare, am intrat în *sufletul* adunării, primind și eu aplauze frumoase; credeau că eram de al lor; de pe acest *pedestal* am început să-i întreb dacă știu sau au auzit de pozițiile antiromânești ale sârbilor. Am început să enumăr, câteva: i) declarațiile patriarhului Serbiei, Pavle, la frații lui întru pravoslavie de la Kiev, în care declarații „deplângea” existența românilor, care au întrerupt *marea slavă*, ii) nerecunoașterea românilor ca etnie din Iugoslavia din vremea lui Iosif Tito și a lui Milovan Djilas, iii) pozițiile puternic discriminatorii, dintotdeauna ale Serbiei, față de românii din Banat, iv) nerecunoașterea românilor din valea Timocului ca etnie, a așa numiților „vlahi”, v) lipsa școlilor și a manualelor românești în așa zisele școli românești din Banat, etc. A urmat o tăcere apăsătoare, nu știau. Cu acest discurs adunarea s-a spart, iar marșul preconizat pentru a doua zi nu s-a mai ținut! Nu știu ce a înțeles consulul american, dar, după adunare, mergând pe str. Napoca spre casă, sunt oprit de un grup de studenți albanezi, se vede prezenți, discret, și ei la adunare, care au ținut să mă cunoască.

Revenind la perenitate trebuie reținută incultura crasă și groasă a preținșilor mari intelectuali de azi; ei nu știu de unde originează și ce semnifică versul „... *Preoți cu crucea-n frunte, căci oastea e creștină, ...*”, căci nu au auzit de primul genocid din Europa modernă! Din lașitate, nici nu vor să audă. Ei nu știu mai nimic concret nici de *Cuvente den bătrâni*, nici de *Bizanț după Bizanț*, nici de *Scrierile istorice și etnografice* ale lui Ioan Slavici, nici de *Părți alese din istoria Transilvaniei*; Nici de scrierile lui R.W. Seton-Watson sau ale lui Johann Weidlein, care ne privesc direct și profund. Și dacă marii intelectuali sunt așa, atunci de ce să ne mai mirăm că teologii, mai vechi sau mai noi, n-au auzit de *Contribuții epigrafice la creștinismul daco-roman*, care ar trebui să fie una din cărțile lor de căpățînă? De ce să ne mirăm atunci că elita teologică își dă în petec cu *pravoslavismul* atât de antiromânesc? De ce să ne mirăm atunci, că niște tineri pot fi „montați” să mărșăluiască pentru orice interes imperial rusesc, profund antiromânesc, dacă acest „interes” e înveșmântat religios? Că luați din scurt habar nu au de semnificația lui *pontifex maximus* în creștinismul răsăritean și în istoria lumii. Nu înțeleg, nici măcar prăpastia uriașă dintre creștinismul românesc, vechi de două milenii, atât de tolerant (vezi acad. Răzvan Theodorescu) și pravoslavismul rusesc, vechi de câteva sute de ani și simplă unealtă a imperialismului rusesc. Atât de incult și încât nici nu își dau seama că sunt o cutie de rezonanță a KGB-ului, a intereselor antiromânești. Iohannis îi deranjează mult pe KGB-iști și pe „idiotii lor utili”, adică conform tradiției ortodoxe le stă în gât tocmai autoritatea lor supremă, tocmai Pontifex Maximus!

Atunci, în 1999, uitasem să mai amintesc auditoriului comportamentul abuziv al clerului sârb din perioada, 1701-1864, când ei erau „jandarmii” austrieșilor pentru ortodocșii români sau episodul recunoștinței „sârbești” din 1918. Iată ce nota G. Barițiu, referitor la anul 1860: „În Banat clerul superior sârbesc își făcea de cap cu despotismul său exercitat asupra preoțimii și a comunităților românești, încât și-se părea că, dacă cineva ar fi vărsat milioane în pungile episcopilor sârbi, aceștia n-ar fi lucrat cu un mai bun rezultat spre a respinge și a depărta de la sine pe români”. Când cu ocupația militară a Banatului de către francezi și sârbi, în 1918, sârbii, venetici în Banat la aceea dată, internaseră în lagăre sute de învățători și de preoți români, iar celor 800 de delegați le au interzis plecarea la Alba Iulia, la Marea Adunare. „Recunoștință” pentru că doar frunțașilor români, preoți, laici și organizațiilor de femei române li se datorează salvarea de la moarte a multor civili sârbi (copii, femei, bărbați, bătrâni) din lagărele de exterminare ungare de la Arad și Seghedin, din timpul Marelui Război! Uitasem aceste fapte de „recunoștință” cu toate că cele scrise de episcopul Orășii, Roman Ciorogaru, în memoriile sale, *Zile trăite*, sunt atât de vii și de neuitat despre acest episod de viață. Dar probabil tensiunea de a vorbi unei asistențe *selectate/orientate*, cu anumite idei

Mitropolitul Nicolae Bălan și episcopul Iuliu Hossu - două caractere

preconcepute, cu porniri sentimentale puternice și mai degrabă opacă rațiunii, cu intenția mea vădită de a o abate de la o mișcare profund antiromânească, au conlucrat la omisiune. Nu atunci, dar astăzi, aș mai putea aminti „pravoslavnicilor români” episodul murdar, din 1809, dintre episcopul Stratimirovici de la Carlowiț și eminentul Gheorghe Lazăr!

Chiar și fără amintirea acestor ultime argumente de *frățietate ortodoxă*, elanul tinerilor teologi pentru marș s-a frânt. Concluzia, cum zicea Socrate: – *mama tuturor relelor este ignoranța*.

Perspectiva nu ne permite să facem judecăți

definitive, dar să punem față în față, neadecvările diferiților ierarhi religioși, din diferite perioade istorice, este util. În oglindă cu tendința pravoslavnică antiromânească a unor ierarhi ortodocși avem fundamentalismul catolic antiromânesc al catolicilor și greco-catolicilor din perioada interbelică, fundamentalism care s-a urâțit în perioada genocidului din perioada 1940-1944. În 1940, Episcopia Ortodoxă a Maramureșului și eparhiile ei au fost desființate și preoții ei au fost schingiuiți, bătuți și expulzați, iar asistența religioasă a fost preluată atât de greco-catolici, atunci arondați episcopiei maghiarizante de la Haidudorog, cât și direct de către catolici. Bineînțeles, bunurile acestor eparhii au fost preluate de bisericile maghiare. Atitudinea/adaptarea prohorhistă, a unor ierarhi greco-catolici e cu atât mai bizară cu cât și ei au fost loviți din plin de politica urii: din 1632 preoți greco-catolici înainte de cedare au mai rămas 740, din 24 de profesori de teologie au fost tolerați doar 10. În 6 decembrie 1941 serviciul divin s-a ținut de către preoți militari unguri în maghiară, în toate bisericile românești ortodoxe și greco-catolice. Din cei 70.000 de greco-catolici, care se declarau unguri în 1940, românii n-au fost capabili să-i aducă „acasă” definitiv între 1919 și 1940. Prin teroarea dezlănțuită după 30 august 1940, numărul greco-catolicilor care s-au declarat unguri aproape s-a triplat. Ș.a.m.d.. Toate acestea au fost arătate într-un memoriu semnat de către episcopii Iuliu Hosu și Alexandru Rusu: drept „*tratamentul barbar al autorităților maghiare aplicat românilor*”. Memoriul adresat papei prin nevrednicul Andrea Casullo, nunțiu apostolic din București, a ajuns nu la Vatican, ci la Budapesta!

Acest clivaj dintre toleranța naturală a românilor și fundamentalismul străin, pravoslav sau catolic, al unor ierarhi români, este cu atât mai penibil, cu cât, azi, asistăm la o propagandă antiromânească pe teme religioase de succes. Pe ce se bazează această propagandă antiromânească? Exact pe „noaptea minților” ierarhilor noștri care țin să fie mai „catolici decât papa”, evident, aici prin „papă” se înțelege deopotrivă Roma și Moscova. Clerul romano-catolic din Transilvania nu s-a opus deportărilor românilor, iar așa zisa poziție „umanitară” a episcopului Márton Aron nu e decât un reflex de autoapărare, rasist. Episcopul catolic de la Alba Iulia o dată nu a avut nici un cuvânt de spus în apărarea românilor supuși genocidului în perioada 1940-1944 în Ardealul de nord și apoi nu din dragoste creștină a scris, în mai 1944, primului ministru ungar Sztojaj: „*Vă rog să retrageți imediat aceste măsuri [n.n. - aplicarea cu voioșie a soluției finale asupra evreilor] căci ISPĂȘIREA va reveni Poporului nostru!*” Și cu totul și cu totul alta a fost poziția profund creștină a mitropolitului Bălan sau a episcopului Iuliu Hosu într-o apărare a evreilor din Ardealul de nord, evrei atât de favorabili revizionismului maghiar!

Ce ar fi, dacă și ortodocșii și greco-catolicii, s-ar mai adânci în cultura și în istoria românilor? Multe, nu vom ști, dar sigur fundamentalismul religios atât de nespecific românilor s-ar ofili. Și asta cu atât mai mult cu cât rădăcina este una, iar ortodocșii deveniți, contractual, greco-catolici, și în special corifeii școlii ardelene, erau departe de orice fundamentalism catolic. Petru Maior, profesor de logică, de metafizică și de *dreptul firii*, cu două doctorate la Vatican, în filozofie și în teologie, gândea o biserică universală, după chipul și asemănarea bisericii din epoca conciliilor/soboarelor ecumenice și a sfinților părinți, fără supremație papală, fără inchiziție, fără infailibilitate papală. După el, doar *biserica* ca ansamblu arhiericilor poate fi infailibilă. Această biserică universală, acest imperiu creștin, în viziunea lui Petru Maior, trebuie să se realizeze în smerenie, asemenea cuvintelor mântuitorului „*Iar Eu sunt între voi ca cel care vă slujește*”. Petru Maior a pus în discuție primatul apostolului Petru și a textelor pe care biserica romano-catolică se baza în pretenția de a domina lumea creștină. Petru Maior: «*Puterea și grija Bisericii a fost dată deopotrivă tuturor apostolilor. Prin chemarea și investirea cu darul Duhului Sfânt de către Isus Hristos, nici unuia dintre apostoli nu i s-au dat puteri sau autorități mai mari decât celorlalți*».